

20210703 **Nasa Tiyera** Viktor Nonong Medrano

Ang ating mundong ito, ang Tiyera, ay kulungan para sa katauhan. Ang Internasyonal na Espasyong Estasyon ay isang parola lamang lampas ng dalampasigan. Ang isang problemang tekniko ay ang pagsangga sa radyasyon sa labas ng Tiyera. Sa pangkaraniwang kaalaman, wala pang taong nakakarating sa talagang malalim at malayong espasyo. May planong tao ang pumunta na sa planetang Marte, pero nangangailangan ng praktis sa espasyo ang katauhan at mas madali at mas malapit ang Buwan kaysa sa Marte. Kung may talagang kumpidensiya ang mga espasyong organisasyon para unahing kolonisahan ang Marte, baka mas mabuti. Pero, mas malapit talaga ang Buwan. Kailangan ng praktis sa espasyo. Iniisip ko ang pinanunuod ko ngayong siyensiayang piksiyong teleseryeng *Space: 1999* na ginawa sa dekadang 1970. Iniisip ko rin ang mga papel tungkol sa mga proposal ng *moon base*.

May kumpidensiya ang ibang posible ang katauhang tumira sa espasyo, sa mga ibang buwan, at sa mga ibang planeta. Sa iba bilang ako, isip naming baka masyadong delikado ang kondisyon ng tao. Malambot ang katawan, at babasagin ang mga buto. Baka kailangang maging parteng makina ang tao o gamitin ang mga sibernetiko. Baka robotiko ang paraan. Ang karamihang misyon sa espasyo ngayon ay robotiko nga. Ang tao ba'y parang isdang nasa loob ng tubig sa mangkok? (Ang parang "tubig" ng tao ay hangin.)

Alam kong marami'y nagmamadali tungkol sa espasyo. Pero napanuod ko ang Hapong animeng *Gargantia on the Verdurous Planet*. Doon, ilang panahon ng yelo ang dumaan hanggang nakaalis ang katauhan mula sa Tiyera. Sa siyensiyang piksiyong Britanikong librong *Last and First Men* ni Olaf Stapledon, napuwersa ang katauhang lumipat sa Venus ilang daang milyong taon sa kinabukasan nang nalaman nilang lalagpak ang Buwan sa Tiyera. Maikli ang buhay ng tao. Iba ang perspektibo ng mga Amerikano kung ikumpara sa mga Hapon at mga taga-Europa. Mas nagmamadali ang mga Amerikano. Hanga ako sa mga mabilis na mga espasyong plano ni Elon Musk na multibilyonaryo. Masuwerte sana ang mga organisasyon niya. (Mayroon na rin ang Tsinang mga robotiko sa Buwan at Marte, at plano nila ang bagong espasyong estasyon. Inabot na rin ng Rusya, Europa, Indiya at mga Arabe ang Marte nang robotiko.) Sa mga siyensiyang piksiyong teleseryeng *Star Trek*, *Babylon 5*, at mga ganoon ng mga Amerikano, mabilis ang panahon. Iba ang mga Hapon at mga taga-Europa. Iba ang mga kultura. May mga ruwina pa sa Hapon at Europa. Kita nila ang paraan ng kasaysayan. Interesado ako sa bagong siyensiyang piksiyong teleseryeng *The Expanse*. Doon, magtatagal nang mabuti ang katauhan sa loob ng ating Sistemang Solar. Sa akin, mas realistiko itong paraan. May mga bayan-bayan na sa mga planeta, mga buwan, at mga asteroyd. Sa *Star Trek* naman, mabilis lumabas ang katauhan mula sa ating Sistemang Solar, at agad ay nasa ibang parte na ng ating galaksiyang Daang Magatas. Pero nga, nasa loob ng Daang Magatas. May kung tawaging Nagkaisang Pederasyon ng mga Planeta, pagbubuo ng mga iba-ibang mundo sa iba-ibang sistemang solar. Sa librong seryeng *Foundation* naman ni Isaac Asimov at sa librong seryeng *Dune* ni Frank Herbert, kumalat ang

katauhan sa galaksiya. Sa *Foundation*, libu-libong taon sa kinabukasan, may parang Animistikong relihiyon tungkol sa Galaktikong Espiritu. Tinuturo itong bagay sa kung tawaging Iglesya ng Siyensiya sa mga kuwento. Sa *Dune* naman, libu-libong taon sa kinabukasan, naghaluhalo na ang mga relihiyon katulad ng Zen Budismo at Islam at iba pa. Ang prinsipal na planeta sa mga kuwento ay ang Arrakis, disyertong planeta, mulaan ng espesyang *Melange* para pampahaba ng buhay, pampalawak ng malay, at pampaandar ng makabiyaheng interstelar.

May mga taong may guniguni talaga. Sa tingin ko, mas malikhain ang mga gey.

Kung sinulat ko itong artikulo sa Ingles, mas nakakaliyo sa nagbabasa. Nakakaliyo talaga ang tunog at pagtingin sa wikang Ingles. Nakakalasing. Parang suka!